

PEDAGÓGUSOK SZAKSZERVEZETE
ORSZÁGOS KÖZPONTJÁNAK ELNÖKSÉGE

1068 BUDAPEST
Gorkij fasor 10.

Tárgy: Kérelem Szathmáry György síremlékének meghagyása iránt.

A Budapest-i VIII. Mező Imre uti temető 28. számú parcellájának 1. sor 2. számú sírhelyén van az 1898. január 14-én elhunyt Szathmáry György művelődéspolitikus sírja és a magyar néptanítók országos adakozásából felállított síremléke.

A Pedagógusok Szakszervezetének állásfoglalását kérjük annak érdekében, hogy Szathmáry György sírja, valamint "... a népoktatás bajnokának közadakozásból a magyar néptanítók" feliratu síremléke a Nemzeti Pantheonra nyilvánított temetőben továbbra is fennmaradjon.

Kérésünk indokolása végett rámutatunk az alábbiakra:

Szathmáry /Nagy/ György 1845. április 14-én Alpesten /Hunyad megyében/ született. Apja ottani kisbirtokos volt, aki 1848-ban halt meg. Szathmáry György árva gyermekként nevelkedett fel, erdélyi közalapítványok segítségével. A kitűnő előmeneteli diák a tanári pályát választotta hivatásának. Mellett publicisztikai tevékenységet is kezdett, elsősorban a magyar nyelvű és korszerű népoktatás fejlesztése érdekében.

Tanári pályáját a fővárosban folytatta, a VIII. kerületi községi főreáliskola történelemtanáraként. Szülőföldje, Déva vidéke 1881-1890. az országgyűlésbe küldte. 1890-ben a népoktatás szakembereként az akkori kultuszminisztériumba került, mint a népoktatási ügyosztály vezetője.

E beosztásában is mint egész életén át, utolsó percéig, a szülőföldjéről magával hozott lelkesedéssel és az átlagon túlemelkedő szak tudással dolgozott az állami nemzeti népoktatás fejlesztésén, kiterjesztésén, valamint - megelőzve korát - az áldozatos munkát végző néptanítók szociális helyzetének emelésén. Nagy nyelvtudása pedagógiai és egyéb szociológiai, történelmi munkák egész sorának magyar nyelvre való fordítását eredményezte; még spanyol nyelvből is /pl: Castelar műveit/ fordított.

1896-ban a Magyar Tudományos Akadémia levelező tagjává választotta.

Aránylag fiatalon, 53 éves korában bekövetkezett halála után ország-szerte megemlékeztek kinagasló életmunkájáról és méltatták érdemeit. Többhasábos, vagy többoldalas vezércikkben emlékezett meg munkájáról, eredményeiről az akkori Pesti Napló, a Néptanítók Lapja, a Nemzeti Iskola /Benedek Elek tollából/, a Népkövelők Lapja /Péterfy Sándor külön megemlékezésével/, a Kisdiednevelés /György Aladár írása/, a Magyar Tanítóképző, valamint sok vidéki újság /a Szepesi Lapok, a Hunyad, a Máramaros, stb./. De irtak a többi lapok is.

A Budapesti Hírlap, a Nemzet és az Egyetértés többek közt Jókai Mór méltatását is közölték: "... a haza közművelési ügyének legbuzgóbb apostolát nélkülözi." Benedek Elek is az említett cikkében az elhunyt apostoli küzdelmeit és munkáját emelte ki. A kolozsvári Erdélyrészi Magyar Közművelődési Egyesület gyászoló okmányában kiemelte és igazolta, hogy Szathmáry György volt az, "aki az E.M.K.E. megalakítását elsősorban szorgalmazta." Tényleg ő volt az, aki a különböző magyar közművelődési egyesületek létrehozásáért mint publicista kezdettől fogva harcolt.

Emlékbeszédék hangzottak el róla sok helyen, többek közt: Neményi Imre a Pedagógiai Társaság ülésén, a Magyar Tudományos Akadémiában /1898. október 15./, Bardóc Pál a Tanítók Kaszinójában /1899. január/, Zsilinszky Mihály a Magyar Tudományos Akadémián /1899. június/, Ráthy János az Erdélyi Irodalmi Társaság ülésén /1902./, stb. A magyar néptanítók ezrei pedig országos gyűjtést indítottak jótevőjük siremlékeire.

A Mező Imre úti temetőben, a főváros által adományozott sirhelyen áll még jelenleg is - 75 éve - a gránit emlékmű, Barabás Miklós festőművész siremléke közelében egy olyan parcellában, amelynek a legnagyobb részét az elmúlt években már kiürítették. Értesülésünk szerint Szathmáry György siremléke - mint egy egykori minisztérium tisztségviselőjének sirja - kimaradt a temetőben meghagyandó sírok legutóbb elkészült jegyzékéből.

Kérjük, hogy ennek a megítélésnek felülvizsgálata és a néptanítók közadakozásából készült siremlék meghagyása érdekében állásfoglalásukról a Fővárosi Tanács V.B. Művelődésügyi Főosztályát tájékoztatni sziveskedjenek.

Néhai Szathmáry György még élő leszármazottjai nevében,

teljes tisztelettel

Dr. Wildner Dénes

1122. Budapest Városmajor u. 28/a.

Budapest, 1974. január 14.

Szathmáry György síremléke